

Serbest Zaman Fazla Çalışma Ücretinin Oranlarına Göre mi Hesaplanmalı?

Mahmut Çolak

İş ve Sosyal Güvenlik Danışmanı

30 Mart 2021

4857 sayılı İş Kanunu'nun "fazla çalışma ücreti" başlıklı 41'inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına göre;

Her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle ödenir.

Fazla sürelerle çalışmalarda, her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde yirmi beş yükseltilmesiyle ödenir.

Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapan işçi isterse, bu çalışmalar karşılığı zamlı ücret yerine, fazla çalıştığı her saat karşılığında bir saat otuz dakikayı, fazla sürelerle çalıştığı her saat karşılığında bir saat on beş dakikayı serbest zaman olarak kullanabilir.

İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin;

"Fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma ücreti" başlıklı 4'üncü maddesine göre; fazla çalışmanın her saati için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen tutarının **yüzde elli yükseltilmesi** suretiyle ödenir. Fazla sürelerle çalışmalarda her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının **yüzde yirmi beş yükseltilmesiyle** ödenir.

"Serbest zaman" başlıklı 6'ncı maddesine göre; fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapan işçi, isterse işverene yazılı olarak başvurmak koşuluyla, bu çalışmalar karşılığı zamlı ücret yerine, **fazla çalıştığı her saat karşılığında bir saat otuz dakikayı, fazla sürelerle çalıştığı her saat karşılığında bir saat onbeş dakikayı** serbest zaman olarak kullanabilir.

Bu düzenlemelere göre fazla çalışma için serbest zaman hesabını aşağıdaki tablodan görmemiz mümkündür.

Çalışmanın

Türü

Yapılan Her Bir Fazla Çalışma Saati

Yapılan Her Bir Fazla Çalışma Saati Ücreti

Kullandırılacak Serbest Zaman Saati

Fazla çalışma

1 saat

%50

1,5 saat

Fazla sürelerle çalışma

1 saat

%25

1 saat 15 dakika

Doktrinde fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışmanın karşılığının serbest zaman olarak kullanılmasında tıpkı zamlı ücrette olduğu gibi %25 ve %50 zamlı ödemenin muhafaza edilmesinden hareketle normali aşan çalışmaların ücretinin sözleşmeyle artırılması halinde serbest zamanı da artıracacağı, serbest zamanı artırımında ücretin artırıldığı anlamına geleceği belirtilmiştir **(Ercan AKYİĞİT, “Yeni İş Yasasında Normali Aşan Çalışmalar”, TÜHİS, Mayıs 2005, s.22.)**. Doktrinde bu görüşe karşı görüşlerde bulunmaktadır **(M.Polat SOYER, “Yeni Düzenlemeler Karşısında Fazla Saatlerle Çalışmaya İlişkin Bazı Düşünceler” İHSGHD, Temmuz-Eylül 2004, s.802.)**.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi bir kararında (Esas No. 2013/16815, Karar No. 2014/4018, Tarihi. 11.02.2014); “ 4857 sayılı Yasanın 41 inci maddesinin dördüncü fıkrası, işçiye isterse ücreti yerine serbest zaman kullanma hakkı tanımıştır. Bu süre, fazla çalışma için her saat karşılığı bir saat otuz dakika, fazla süreli çalışmada ise bir saat onbeş dakika olarak belirlenmiştir. Bu sürelerin de sözleşmelerle attırılması mümkündür.” şeklinde hüküm tesis edilmiştir.

Bu bilgilere göre; bireysel iş sözleşmeleriyle veya toplu iş sözleşmeleriyle fazla çalışma ücretinin kanundan daha üst bir oranda ödenecek şeklinde belirlenmesini kıyas yolu ile serbest zamana uygulamayız. Sözleşmelerde serbest zamana ilişkin bir düzenleme yoksa yine İş Kanunu hükümleri çerçevesinde 1,5 saat / 1 saat 15 dakika olarak uygulanmalıdır. Sözleşmelerde serbest zaman ile ilgili özel bir düzenleme varsa ancak o zaman bunun uygulama alanı bulacağını düşünüyoruz.

Yazılım, danışmanlık ve ücretsiz araçlar

YAZILIM VE HİZMET

Bordro ve Özlük Yazılımı

Karmaşık bordroyu tek motorda çalıştırın.

prozon.net/bordro-ve-ozluk-yazilimi/

Bordro Outsource

Operasyon bizde, ekran ve veri sizde.

prozon.net/insan-kaynaklari/bordro-outsource/

Ar-Ge, Teknopark, TEKMER

Kurgu, başvuru ve muafiyet süreçleri.

prozon.net/yatirimlar-ve-ar-ge/

ÜCRETSİZ ARAÇLAR

Hesap Makineleri

Bordro ve tazminat hesapları; üyelik gerekmez.

prozon.net/hesap-makineleri/

Analiz Merkezi

Teknopark ve teşvik analizleri.

analiz.prozon.net

Yıllık Parametreler

SGK ve vergi parametreleri, yıl yıl.

prozon.net/yillik-parametreler/

GÜNCEL KALIN

Mevzuat Takvimi

Beyan ve ödeme günleri tek takvimde.

prozon.net/mevzuat-takvimi/

Mevzuat Sirküleri

Haftada üç gün, ücretsiz e-posta bülteni.

prozon.net/sirkuler/#bulten

Bu belge <https://prozon.net/sirkuler/serbest-zaman-fazla-calisma-ucretinin-oranlarina-gore-mi-hesaplanmeli/> adresindeki sirkülerden 21.09.2026 02:07 tarihinde üretilmiştir. Mevzuat değişebilir; güncel metin için siteyi ziyaret edin. Sirküler, bilgilendirme amaçlıdır; somut olaylar için danışmanlarımızla görüşün.

Prozon Kurumsal Teknoloji Çözümleri A.Ş. · Artan Plaza, Bağlarbaşı, Feyzullah Cd. No:140 Kat:5, 34844 Maltepe / İstanbul · +90 216 808 02 39 · bilgi@prozon.net